

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра дизайну

ДИЗАЙН МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА /
URBAN ENVIRONMENT DESIGN

ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY

Київ 2025

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автор Наталія КОНДЕЛЬ-ПЕРМІНОВА, кандидат архітектури, с.н.с., доцент кафедри дизайну

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри дизайну 2 жовтня 2025 р., протокол № 4.

Рецензенти:

Анна КИРІЙ, архітектор, засновник і керівник ТОВ «Архітектурно-проектна група Анни Кирій», віце-президент Національної спілки архітекторів України;

Руслана БЕЗУГЛА, завідувача кафедри дизайну ДТЕУ, доктор мистецтвознавства, доцент, член Національної спілки художників України, гарант освітньо-професійної програми (бакалаврського) рівня вищої освіти «Дизайн».

ДИЗАЙН МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА/ URBAN ENVIRONMENT DESIGN

ПРОГРАМА/ COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Дизайн міського середовища» підготовлена відповідно до Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 022 «Дизайн» <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/022-Dyzayn-bakalavr.28.07.pdf> (від 13.12.2018 р. № 1391) і призначена для студентів бакалаврату денної форми навчання галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Дизайн» підготовки бакалаврів ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Дизайн міського середовища» є формування у студентів базових знань та уявлень про закономірності формування міського середовища як об'єкта дизайнерської діяльності, вміння аналізувати місто як багатопланову систему і розуміння ролі дизайну у створенні комфортного, естетичного й сталого урбаністичного простору.

Завданням вивчення дисципліни «Дизайн міського середовища» є формування у студентів знань і вмінь, необхідних для аналізу, проектування та естетичного удосконалення міського середовища. Дисципліна спрямована на засвоєння принципів формування структури та функцій міського простору; розвиток розуміння композиційних, ергономічних і соціальних аспектів дизайну публічних просторів; оволодіння методами створення гармонійного, інклюзивного міського середовища; виховання професійної відповідальності за якість і культурну цінність міського простору.

Предметом вивчення дисципліни є закономірності формування, організації та художньо-проектного перетворення міського простору як цілісної системи, у якій взаємодіють архітектурні об'єкти, природні елементи, предмети благоустрою, соціальні процеси та людина.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Перед вивченням навчальної дисципліни у студентів мають бути розвинуті наступні компетентності:

знання:

- поняття міського середовища, його структура та типологія;
- принципи функціонально-просторової організації міських просторів;

- компоненти дизайну міського середовища (архітектура, благоустрій, брендинг, навігація, зелений простір);
- основи гуманізації, інклюзивності та сталого розвитку міст.

вміння:

- аналізувати міське середовище з позицій дизайну;
- визначати проблеми та потенціали міських просторів;
- формулювати концепції редизайну або оновлення середовища;
- застосовувати художньо-композиційні принципи при проєктуванні в міському середовищі.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Дизайн міського середовища», як вибіркова компонента освітньо-професійної програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання відповідною освітньо-професійною програмою:

«Дизайн» (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	1-3, 9-10
5	Здатність працювати в команді	7-10
7	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності	2, 7-10
8	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	1-2, 7-10
9	Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	5-9
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Здатність застосовувати сучасні методики	5-7

	проєктування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну	
2	Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну	3-6
5	Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проєктній діяльності	2
6	Здатність застосовувати у проєктно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями)	3-7
10	Здатність застосовувати знання прикладних наук у професійній діяльності (за спеціалізаціями).	6, 8
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
1	Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях	10
3	Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проєкту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень	5-7
4	Визначати мету, завдання та етапи проєктування	1, 7-10
5	Розуміти і сумлінно виконувати свою частину роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності	1-2
6	Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.	1, 7
7	Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проєктних вирішень	3-6
8	Оцінювати об'єкт проєктування, технологічні процеси в контексті проєктного завдання, формувати художньо-проєктну концепцію	5-6
12	Дотримуватися стандартів проєктування та технологій виготовлення об'єктів дизайну у професійній діяльності	1, 3-8
14	Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики	2, 9-10

16	Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності	6
20	Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайн-діяльності, застосовувати управлінські та економічні методи	1, 9-10

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття міського середовища, його структура і компоненти

Міське середовище — це просторово-предметна, соціальна та інформаційна система, у межах якої відбувається життєдіяльність людини. Формується у результаті взаємодії архітектури, природи, техніки, соціуму та культури.

Основні рівні міського середовища: *природно-ландшафтний* — природна основа міста (рельєф, зелені насадження, водойми); *архітектурно-просторовий* — забудова, вулиці, площі, ансамблі, зв'язки; *інженерно-технічний* — транспорт, інфраструктура, освітлення, благоустрій; *предметно-дизайнерський* — міські меблі, навігація, покриття, деталі середовища; *соціально-комунікативний* — діяльність людей, події, поведінкові сценарії; *інформаційно-візуальний* — реклама, графіка, колір, світло, міська айдентика.

Міське середовище сприймається як система зв'язків між простором, людиною і діяльністю. Завдання дизайну міського середовища— зробити цю систему зручною, естетичною, функціональною та людиноцентричною.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4 [с. 68-99], 5 [с.277-287]

Додатковий: 7, 9

Інтернет-ресурси: 14, 19, 21, 22

Тема 2. Історія становлення дизайну міського середовища

Дизайн міського середовища є результатом розвитку архітектури, містобудування та соціального дизайну. Основні етапи історичного становлення: *Античність і середньовіччя:* формування перших принципів планування міст (Греція, Рим); активне використання площ, форумів, вулиць як соціальних просторів. *Ренесанс та бароко (XV–XVII ст.):* гармонійні композиційні структури, симетрія, перспективи; міські площі як театральні сцени (Рим, Париж, Флоренція). *Індустріальна епоха (XIX ст.):* масова

урбанізація; поява міського благоустрою – освітлення, парки, тротуари; розвиток функціонального підходу у плануванні (Гаусман у Парижі, проектування нових вулиць). *Модернізм (перша половина XX ст.)*: ідея «міста майбутнього» (Ле Корбюзьє, Баухаус); функціональне зонування, просторовий мінімалізм, транспортна інфраструктура в центрі уваги. *Післявоєнний період (1950–1970-ті)*: критика безликих модерністських просторів; повернення до контексту, людини та спільнот; початок становлення урбан-дизайну як окремої дисципліни (К. Лінч, Дж. Джейкобс, Я. Гел). *Кінець XX – початок XXI ст.*: формування концепції human-centered design, public spaces, placemaking; розвиток екологічного, партисипативного та smart-дизайну; дизайн середовища інтегрує архітектуру, соціологію, технології, культуру.

Human-centered design — людиноцентричний дизайн, або дизайн, орієнтований на людину. Підхід, у якому головним є користувач: його потреби, поведінка, емоції та досвід використання простору чи продукту.

Public spaces — публічні простори або громадські простори. Це відкриті міські території, доступні всім людям — площі, вулиці, парки, набережні, сквери, внутрішні дворики тощо. *Placemaking* — створення місця або формування ідентичності місця. Концепція, що передбачає спільний процес мешканців, дизайнерів і влади зі створення живих, комфортних і змістовних публічних просторів, де люди хочуть перебувати та відчують приналежність.

Human-centered design — підхід; Public spaces — середовище застосування; Placemaking — процес творення цього середовища через співпрацю та культуру місця. Сучасний дизайн міського середовища охоплює не лише фізичне проектування, а й управління простором, формування ідентичності та впровадження сталих рішень.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4 [с. 9-52], 5 [с.29-43]

Додатковий: 7, 11

Інтернет-ресурси: 18, 19

Тема 3. Просторові рівні міського середовища

Просторовий рівень міського середовища — це масштаб організації простору, у якому проявляються закономірності функціонування міста та поведінка людини. Дизайнер має працювати з простором від дрібного предметного масштабу до міського ансамблю, забезпечуючи цілісність і гармонію.

Основні просторові рівні міського середовища: *Предметний (людиноорієнтований)*: елементи благоустрою, малі архітектурні форми, міські меблі, навігація, покриття, озеленення; формує безпосереднє «середовище дотику» людини. *Об'ємно-просторовий (архітектурний)*: будівлі та споруди, фасади, внутрішньодворові простори, вулиці; визначає масштаб і структуру міського середовища. *Ансамблевий (міський)*: ансамблі, площі, квартали, силуети міста; відображає композиційну систему міста, орієнтири, домінанти. *Міський макрорівень (територіальний)*: транспортна, природно-ландшафтна, рекреаційна система; взаємозв'язок функціональних зон і загальної структури міста.

Кожен рівень має власні закономірності, але вони повинні бути узгоджені між собою для створення гармонійного середовища.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4 [с. 100-105], 5 [с.66-90]

Додатковий: 7, 8, 9, 11

Інтернет-ресурси: 18, 19, 21

Тема 4. Предметне наповнення міського середовища

Предметне наповнення міського середовища — це сукупність матеріальних елементів, що створюють комфорт, естетику та функціональність міського простору. Ці елементи формують «людиноорієнтований шар» середовища, з яким людина безпосередньо взаємодіє щодня.

Основні групи елементів предметного наповнення: *Малі архітектурні форми (МАФи)*: павільйони, кіоски, навіси, сцени, дитячі та спортивні майданчики, які організують активність і додають середовищу виразності. Елементи благоустрою: лави, урни, вазони, огорожі, підпірні стінки, покриття, пандуси, що відповідають за комфорт, орієнтацію, безпеку. *Освітлення і світлове середовище*: ліхтарі, підсвітка фасадів, декоративні світильники, що створюють атмосферу, підкреслюють силуети, забезпечують безпеку. *Навігаційні та інформаційні елементи*: вивіски, вказівники, карти, табло, QR-коди, що формують інформаційну культуру середовища. *Зелені елементи* (ландшафтний дизайн): дерева, клумби, газони, вертикальне озеленення, малі водойми, які покращують мікроклімат, додають природності та кольору. *Вуличні меблі та деталі міського комфорту*: сидіння, столи, кріплення для велосипедів, тіньові екрани, що підкреслюють людиноцентричність простору. Добре спроектоване предметне наповнення забезпечує ідентичність міста, формує його образ і впливає на поведінку людей.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4 [с. 159-175], 6 [с.16-49]

Додатковий: 8, 9, 11

Інтернет-ресурси: 17, 18, 19, 21

Тема 5. Композиція міського середовища

Композиція міського середовища — це організація простору міста в єдину гармонійну систему, у якій поєднуються архітектурні об'єкти, природні елементи, вулиці, площі та об'єкти благоустрою. Мета композиції — забезпечити єдність, цілісність і виразність міського простору, створити комфортне середовище для людини.

Основні принципи композиції: *цілісність* — узгодженість усіх елементів середовища; *масштабність* — співвіднесення простору з людським тілом і сприйняттям; *ритм і повторюваність* — послідовність елементів (дерева, ліхтарі, фасади, плитка); *домінанта і акцент* — головний композиційний елемент або фокус уваги; *пропорції* — гармонійне співвідношення розмірів частин простору; *напрямки й осі простору* — візуальні коридори, що організовують рух; *контраст і рівновага* — поєднання різних форм, кольорів, масштабів задля динаміки.

Типи композиційних структур міського середовища: *центровані* (навколо площі, монумента, ансамблю); *лінійні* (вздовж вулиць, набережних, бульварів); *розосереджені* (мережа окремих осередків, пов'язаних транспортом); *комбінаційні* (поєднання осей, центрів і вузлів у системі міста).

Професійна, якісна композиція міського простору сприяє орієнтації людини, формує емоційний ритм і характер міста, створює естетичне середовище спілкування.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4 [с. 100-105, 379-399], 5[с.205-239]

Додатковий: 8, 9, 11, 13

Інтернет-ресурси: 14, 19, 21, 22, 23

Тема 6. Колір, світло і фактура в дизайні міського середовища

Колір, світло і фактура — важливі виразні засоби дизайну міського середовища, що визначають його психологічне сприйняття, емоційну атмосферу та естетичну цілісність.

Роль кольору. Колір формує настрій і характер середовища, має як естетичне, так і функціональне значення (орієнтація, айдендика, видимість). Основні принципи застосування кольору: гармонійне поєднання з природним і архітектурним контекстом; обмеження кількості основних кольорів; створення системності в міській палітрі (контрасти, акценти).

Приклади використання кольору: маркування зон і напрямків руху, колірні акценти в навігації, міський брендинг.

Роль світла. Світло визначає сприйняття простору у часі — день і ніч. Основні функції: безпека, орієнтація, акцентування, створення атмосфери. Види освітлення: функціональне (вуличні ліхтарі, підсвітка переходів); декоративне (підсвітка фасадів, дерев, малих форм); сценографічне (тимчасові інсталяції, інтерактивне світло). Якість світла залежить від температури, кольору, інтенсивності, направленості.

Фактура і матеріал. Фактура поверхні (камінь, бетон, дерево, метал) впливає на тактильні й візуальні враження, створює ритм і глибину, допомагає виділити функціональні зони. Поєднання гладких та шорстких фактур додає динаміки простору. Матеріали мають бути довговічними, безпечними, екологічними, візуально узгодженими. Гармонійне поєднання кольору, світла і фактури формує емоційний образ міста, підсилює його ідентичність і комфорт для людини.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4 [с. 379-426], 6 [с.223-239]

Додатковий: 8, 9, 11, 12, 13

Інтернет-ресурси: 14, 19, 21, 22

Тема 7. Людиноцентричний підхід у проєктуванні

Людиноцентричний підхід — це принцип проєктування, за якого людина стає головною мірою та метою дизайну середовища. Дизайн міського простору має враховувати: фізичні потреби (зручність, безпека, доступність); соціальні аспекти (спілкування, взаємодія, ідентичність груп); емоційне сприйняття (психологічний комфорт, атмосфера, краса).

Основні принципи людиноцентричного дизайну: *Дизайн для користувача:* простір створюється “знизу догори” — від людини, її дій та поведінкових сценаріїв. *Масштабність і пропорції:* середовище має відповідати розмірам, куту зору, швидкості руху людини. *Комфорт і безпека:* ергономіка, зручність пересування, зрозуміла навігація, відчуття захищеності. *Інклюзивність:* рівні можливості використання простору людьми з різними фізичними й соціальними потребами. *Емоційна привабливість:* створення дружньої атмосфери, місць відпочинку, затишку, приналежності. *Сенсорне сприйняття:* стимулювання зору, слуху, дотику (матеріали, кольори, звуки, пахощі).

Приклади реалізації: міські простори Яна Гела (*Copenhagen – city for people*); реконструкції пішохідних вулиць і площ (Нью-Йорк, Барселона,

Львів); інтерактивні громадські простори, що стимулюють активність і спілкування. Людиноцентричний дизайн розглядає місто як середовище життя, творчості та емоційного благополуччя людини, а не лише як технічну чи архітектурну структуру.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4 [с. 123-142],

Додатковий: 7, 8, 9, 12, 13

Інтернет-ресурси: 15, 16, 18, 19

Тема 8. Психологія сприйняття міського середовища

Місто — це не лише фізичне середовище, а й емоційний, символічний та поведінковий простір. Психологія сприйняття міського середовища вивчає, як людина бачить, відчуває і емоційно оцінює міський простір.

Фізіологічні основи сприйняття. Простір сприймається через зір, слух, дотик, температуру, запах. Людина оцінює навколишнє середовище через контраст, форму, колір, текстуру, освітлення. Поля зору, масштаб, пропорції впливають на орієнтацію та відчуття безпеки.

Психологічні чинники сприйняття. Емоційний вплив середовища: кольори, світло, звуки, насичення деталей, динаміка руху. Асоціативне мислення: міські локації сприймаються через спогади й досвід (“місце зустрічей”, “атмосфера дитинства”). Відчуття ідентичності місця (*genius loci*): зв’язок особи з простором. Відчуття масштабу та межі: замкнений — безпечний; відкритий — вільний. Поведінковий аспект: люди уникають середовищ, що викликають напруження (шум, монотонність), і тяжіють до тих, що дають комфорт і взаємодію. *Дизайн і психологія.* Вплив середовища на поведінку, настрій та соціальні контакти. *Принципи комфортності:* візуальна упорядкованість; читабельність середовища (зрозумілі орієнтири); візуальна стимуляція без хаосу; баланс приватності й відкритості. Мета дизайну — створити простір, який не лише функціонує, а й викликає позитивні емоції, заохочує до дії, спілкування, спокою або натхнення.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4 [с. 244-259]

Додатковий: 7, 9, 10, 12

Інтернет-ресурси: 19, 21, 22, 24, 25

Тема 9. Тенденції сучасного дизайну міських просторів

Сучасний дизайн міського середовища орієнтується на людину, сталий розвиток та гнучкість простору. Основна мета — створення комфортного, екологічного, естетичного й функціонально збалансованого міського простору, який відповідає динамічним потребам суспільства.

Ключові тенденції сучасного міського дизайну. *Людиноцентричність і соціальна взаємодія*: створення дружніх просторів для перебування людей: вулиці, парки, набережні, тимчасові пішохідні зони; пріоритет пішоходів і велосипедистів; простори для комунікації — кав'ярні, коворкінги, відкриті майданчики. *Сталий розвиток (Sustainable Design)*: зелені дахи й фасади, дощові сади, збирання води; енергоефективність, мінімізація впливу на довкілля; використання вторинних матеріалів, розумне озеленення. *Екологічна урбаністика (Green Urbanism)*: пріоритет зеленої інфраструктури над техногенною; інтеграція природи в місто — “місто-сад”, “зелений коридор”. *Smart City* — цифрові технології у проектуванні: сенсорні системи освітлення, управління транспортом, “розумне” освітлення та навігація; цифрові карти, QR-туризм, інтерактивні інфоточки. *Тактичний урбанізм (Tactical Urbanism)*: швидкі, маловитратні зміни середовища: тимчасові меблі, фарбування зон, фестивальні майданчики; тестування соціальних сценаріїв перед капітальним проектом. *Партисипативний та інклюзивний дизайн*: залучення громади до розробки простору (“спільне проектування”); доступність для всіх верств населення. *Міська ідентичність і брендинг місця (Place-making)*: використання локальних символів, історичних мотивів, культурних образів; мистецькі акценти, стріт-арт, інтерактивні інсталяції. Сучасне місто — це гнучкий, відкритий і комунікаційний простір, у якому поєднуються дизайн, технології, культура, екологія та участь громади.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4 [с. 451-464]

Додатковий: 7, 9, 10, 12, 13

Інтернет-ресурси: 15, 16, 20

Тема 10. Ідентичність міста і брендинг середовища

Ідентичність міста — це унікальний образ, сукупність ознак, символів, емоцій і вражень, які виділяють місто серед інших. Ідентичність формується через архітектуру, культуру, історію, людей, стиль життя, а також візуальне та просторове оформлення міського середовища. Брендинг міського середовища — це цілеспрямоване створення й підтримка впізнаваного образу міста засобами дизайну, комунікацій і простору.

Компоненти ідентичності міста: *Просторова ідентичність*: планування, вулиці, ландшафт, домінанти. *Архітектурна і стилістична*: характер

забудови, силует, матеріали, кольори. *Культурна і соціальна*: традиції, події, громада, атмосфера міста. *Візуальна*: логотип, шрифти, кольори, знакова система, міський стиль. *Сенсорна й емоційна*: враження, запахи, звуки, темпи життя, емоційний тон.

Брендинг міського середовища передбачає використання дизайну для створення позитивного образу міста, його впізнаваності й привабливості для жителів і гостей. Засоби брендингу: *візуальна айдентика* (логотип, колірна гама, шрифти, графіка); *дизайн міського простору* (вивіски, навігація, освітлення, меблі, арт-об'єкти); *культурно-подієві простори* (фестивалі, виставки, вуличні ініціативи); *інтерактивні елементи* (мурали, фотозони, навігаційні інсталяції). *Приклади брендингу середовища*: Львів — «Місто, відкрите для світу» (стратегія бренду, стиль вивісок, навігація). Амстердам — «I amsterdam» (громадський простір і фотовізуальний бренд). Вільнюс — яскравий кольоровий стиль міських меблів («Vilnius: Amazing wherever you think it is»). Ідентичність і брендинг — це не лише логотип, а є втіленням характеру міста у просторі через дизайн, архітектуру, комунікацію та поведінку людей.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5 [с. 244-274]

Додатковий: 10, 12, 13

Інтернет-ресурси: 15, 16, 19, 22

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закони та нормативні акти

1. Закон України «Про архітектурну діяльність» – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text>
2. Державний Стандарт України ДСТУ 3899:2013 Дизайн і ергономіка. Терміни та визначення основних понять. – URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=57900
3. Державний Стандарт України ДСТУ EN ISO 9241-210:2022 Ергономіка взаємодії людина-система. – URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=112500

Основний

4. *Сьомка С.В.* Основи дизайну архітектурного середовища: підручник. Київ: вид-во Ліра-К, 2020. 480 с.
5. *Петришин Г.П.* Містобудівне проєктування. Частина I: Місто як об'єкт проєктування: підручник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2021. 312 с.
6. *Петришин Г.П.* Містобудівне проєктування. Частина II: Проєктування структурних елементів міста: підручник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. 288 с.

Додатковий

7. *Александр К.* Як будувати на віки. Архітектура поза часом /пер. з англ. Київ: Основи, 2020. 464 с.
8. *Александр К.* Мова шаблонів. Міста. Споруди. Будівництво /пер. з англ. Київ: Основи, 2025. 1144 с.
9. *Боттон де, А.* Архітектура щастя /пер. з англ. К.: ArtHuss, 2021. 296 с.
10. *Вайншенк С. М.* 100 речей, які кожен дизайнер повинен знати про людей. К.: ArtHuss, 2024. 256 с.
11. *Заварзін О.О.* Архітектура та дизайн: енцикл. довідник. К.: Держ.торг.-екон. ун-т, 2023. 404 с.
12. *Шон Адамс.* Як дизайн спонукає нас думати, відчувати, діяти. К.: ArtHuss, 2022. 256 с.
13. *Рубл Блер.* Муза міського шаленства. Як перформативні мистецтва парадоксальним чином перетворюють охоплені конфліктами міста на центри культурних інновацій /пер. з англ. К.: ArtHuss, 2021. 560 с.

Інтернет-ресурси

14. *Зенькович Н. Г.* Особливості формування дизайну міського середовища – URL: <https://repository.knuba.edu.ua/items/29f63da5-90eb-4d6e-a5d1-4178f02eea03>
15. *Маланюк В.Я.* Сучасні тенденції у дизайні міського середовища – URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/29ed0aca-65b8-4769-a52b-deecb58d4cfa/content>

16. *Бондар І.* Інноваційні тренди дизайну у формуванні міського середовища. – URL: <http://demiurge.knukim.edu.ua/article/view/257481>
17. *Іванов-Костецький С., Янчук К.В.* Засоби міського дизайну: малі архітектурні форми. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/may/16649/16.pdf>
18. Міський дизайн повинен бути простим та зрозумілим – Хірокі Мацура. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2018/06/07/miskiy-dizayn-povinen-buti-prostim-ta-zrozumilim-hiroki-matsura/>
19. Міське планування та дизайн: Створення життєвих середовищ та естетично привабливих середовищ – URL: <https://mindscope.biz.ua/miske-planuvannya-ta-dyzajn-stvorenniya-zhyttievyyh-ta-estetychno-pryvablyvyh-seredovyshh/>
20. Концепції дизайну візуальних комунікацій. URL: https://d3d.kname.edu.ua/images/Files/Publication_Soloduhina.pdf
21. Розуміння міського дизайну та його важливості. – URL: <https://constructive-voices.com/uk/%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97-%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%96-%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B4%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D1%83-%D0%B2-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D1%81%D1%82%D1%96%D0%B9%D0%BA%D0%B8%D1%85-%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82/>
22. Дизайн середовища як гармонія комфорту, екологічності та інноваційних технологій. – URL: <https://humstudies.com.ua/article/view/325093/315043>
23. Композиційне формотворення як функція і засіб дизайн-проектування. – URL: <https://studfile.net/preview/9069468/page:44/>
24. Ергономіка та взаємодія з користувачем – URL: <https://flashcards.world/flashcards/sets/794ba044-4713-4e49-ad3d-ebcae903fa2d/>
25. Антропометрія та розміри тіла в ергономіці – URL: <https://flashcards.world/flashcards/sets/d5be70fe-967a-4d65-931e-a6e1af623f9a/>